

คู่มือแนวทาง
การตัดแต่งต้นไม้
ในเขตทางหลวง

จัดทำโดย สำนักงานภูมิสถาปัตย์งานทาง กรมทางหลวง

สารบัญ

	หน้า
• คำนำ	
1. ต้นไม้โบราณมูลนิธิศุภสงฆ์หลวง	8
2. วัตถุประสงค์ในการจัดแต่ง	10
3. ข้อควรคำนึงในการจัดแต่งต้นไม้	12
4. การเลือกเวลาที่เหมาะสมในการตัดแต่งกิ่งไม้สำหรับต้นไม้ใหญ่	16
5. พิจารณาลักษณะทรงพุ่มเดิม และทรงพุ่มใหม่ที่ต้องการ	20
6. อุปกรณ์ในการจัดแต่ง	23
7. การตัดแต่งสำหรับต้นไม้ใหญ่	27
8. การตัดแต่งสำหรับไม้พุ่ม	49
9. การตัดแต่งกิ่งไม้ที่ผ่านเส้นสาธารณสุขโคกหรือที่คชวงทางจราจร	55
10. ตัวอย่างการตัดแต่งที่ผิดวิธี	61
• บรรณานุกรม	64
• ภาคผนวก	65

คำนำ

กรมทางหลวงมีการดำเนินงานหนักในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านทางหลวง ซึ่งกรมทางหลวงได้ดำเนินการก่อสร้างและบูรณะปรับปรุงทางหลวงเพื่อให้ผู้ใช้ทางหลวง มีความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งในการก่อสร้าง และบำรุงรักษาทางหลวงนั้น กรมทางหลวงจะดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ควบคู่กันไปด้วย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี ช่วยเพิ่มทัศนียภาพ อันเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยลดภาวะโลกร้อน

อย่างไรก็ตามในการดำเนินการปลูกต้นไม้ เมื่อเวลาผ่านไปต้นไม้เจริญเติบโตขึ้น ทำให้กิ่งก้านสาขาของต้นไม้หล่นขยายใหญ่ขึ้น บางครั้งข้ามกบดบังทัศนวิสัยในการขับขี่ และมีปัญหาดังกล่าวหลายสาเหตุ ทำให้ต้องมีการตัดแต่งกิ่งไม้ ไม้ใหญ่ ปรับเปลี่ยนรูปทรงและขนาด ตามความต้องการ เพื่อการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่สมบูรณ์ มีทรงปลอดภัย ไม่เป็นอุปสรรคต่อการจราจร หรืออันตรายทางสาธารณสุข และยังคงไว้ซึ่งความร่มรื่น สวยงาม เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรคคือ การตัดแต่งกิ่งไม้ดังกล่าวบางครั้งก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกับประชาชนในวงกว้างไป ทำให้มีเรื่องร้องเรียนและวิจารณ์เกี่ยวกับวิธีการตัดแต่งต้นไม้ของกรมทางหลวง มากมายจนเกินไป ไม่มีความพร้อมในเรื่องบุคลากร อุปกรณ์ไม้เพียงพอ ไม่มีความชำนาญ ไม่มีความรู้ทางเทคนิคตัดแต่งกิ่งไม้ที่ถูกต้อง อีกทั้งงบประมาณในการดำเนินการมีค่อนข้างจำกัด ทำให้จำเป็นต้องหาอย่างหลากหลายในการดำเนินการ จึงได้จัดทำคู่มือแนวทางการตัดแต่งต้นไม้ของกรมทางหลวง เพื่อไว้ศึกษาและเป็นแนวทางในการปฏิบัติเบื้องต้น โดยรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทั้งนี้ต้องขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลต่างๆ มา ณ ที่นี้ด้วย

- ต้นไม้ในงานภูมิทัศน์ทางหลวง
  - วัตถุประสงค์ในการตัดแต่ง
  - ข้อควรคำนึงในการตัดแต่งต้นไม้
-

ต้นไม้ในงานภูมิทัศน์ทางหลวง

องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของงานภูมิทัศน์ทางหลวงได้แก่ พืชพันธุ์ ซึ่งมีทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่ม และไม้คลุมดิน การทำงานส่วนนี้ต้องตระหนักเสมอว่า พืชพันธุ์เป็นสิ่งมีชีวิต มีข้อจำกัดในการเจริญเติบโต และต้องมีการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง การใช้พืชพันธุ์ประเภทไม้ยืนต้นเป็นหลักในงานภูมิทัศน์ถนน เพราะพืชพันธุ์ประเภทไม้ยืนต้นนั้น สามารถทำให้เกิดการปรับปรุงทางภูมิทัศน์ได้อย่างชัดเจน ให้ความรู้สึกร่มรื่น มีบรรยากาศที่สวยงามให้ร่มเงา นอกจากนี้ยังช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้นได้ด้วย การลดอุณหภูมิสภาพแวดล้อมโดยรวม พืชอากาศให้สดชื่น เป็นที่พักพิงอาศัยของสัตว์ ช่วยเพิ่มความหลากหลายทางนิเวศวิทยา ทั้งนี้เพราะพืชพันธุ์ประเภทไม้ยืนต้นนี้ สามารถให้ผลประโยชน์ด้านต่างๆ ได้มากกว่า มีการเจริญเติบโตเร็วกว่า มักจะอายุยืนกว่าไม้พุ่มหรือไม้ประดับ และเมื่อเจริญถึงอายุหนึ่งแล้วสามารถเจริญเติบโตได้เองไม่ต้องการ การดูแลรักษา

ลักษณะของต้นไม้ที่ควรเป็นในงานภูมิทัศน์ทางหลวง

ประดู่แดง

มะขอกากนี่

รำเพย

แคหนา

แคแสด

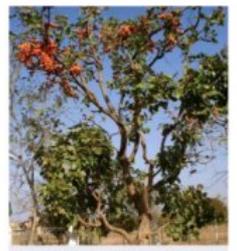
ตะแบกเหลือง

ทุกระจง

อินทนิลน้ำ

ทองกวาว

วัตถุประสงค์ในการตัดแต่ง

1. เพื่อความเป็นระเบียบ

บริเวณที่เน้นความสำคัญ อาจต้องการตัดแต่งต้นไม้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ต้นไม้รูปทรงสวยงาม เพื่อให้คนสัญจรไปมา ได้รับความแตกต่างและความสำคัญของพื้นที่ ตัดแต่งเป็นรูปทรงเรขาคณิต ซึ่งควรเป็นการตกแต่งเฉพาะพื้นที่ที่สำคัญจริงๆ เพราะการตัดแต่งไม้ลักษณะนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสูง และต้องดำเนินการตัดแต่งอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาบุรณที่ต้องการไว้

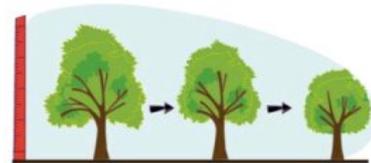
2. เพื่อความอยู่รอดของต้นไม้

หากเกิดภัยธรรมชาติ หรืออุบัติเหตุทำให้พรรณพืชเสียหาย จำเป็นต้องมีการตัดแต่งเพื่อรักษาสภาพ และช่วยให้พรรณพืชสามารถฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว ไม่สร้างความเสียหายลุกลามเกิดไฟแรงลุกลิง ซึ่งในระยะยาวอาจทำให้ต้นไม้ตายได้

3. เพื่อควบคุมขนาด รูปร่างและความสูง

บางครั้งพรรณพืชมีการเจริญเติบโตจนมีขนาดใหญ่เกินไปทำให้ยากแก่การใช้สอย กิ่งก้านยื่นเข้าไปในเขตทาง บดบังป้าย หรือรบกวนสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น สายไฟฟ้า เป็นต้น จำเป็นต้องได้รับการตัดแต่ง เพื่อควบคุมขนาดของต้นไม้ และกิ่งก้าน หรือตัดแต่งลดขนาดพรรณพืชในระหว่างการก่อสร้าง เพื่อกิ่งก้านจะไม่เกาะหรือเสียหายจากการทำงานของเครื่องจักร

4. ป้องกันอันตรายต่อผู้สัญจร

พรรณพืชที่ปลุกมาตามโดยเฉพาะ ชนิดที่มีเนื้อไม้เปราะ กิ่งแห้ง ใบแห้ง หักง่าย อาจเป็นอันตรายต่อผู้สัญจร จำเป็นต้องตัดแต่งกิ่งแห้ง หรือกิ่งที่ยื่นออกมาจนมีแนวโน้มว่าสามารถหักได้ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุ หรือดำเนินการตัดแต่งไม้ยืนต้นที่ลำต้นอ่อนไม่สมดุล ซึ่งอาจโค่นล้ม หรือฉีกหักจากพายุได้

เพื่อป้องกันการลุกลามของไฟ

ในบางครั้งพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดไฟลุกลามในระดับพื้นล่าง และอาจคิดไม่ถึงพุ่มใบของไม้ยืนต้นกลายเป็นไฟเรือนยอดสร้างความเสียหายในระดับบน การตัดแต่งพุ่มใบให้อยู่ในระดับสูง เพื่อให้หน่อปลิวไฟจะช่วยไม่ให้ปลิวไฟลุกลามถึงพุ่มใบด้านบนสร้างความเสียหายได้ สำหรับต้นไม้ใหญ่ที่อยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดไฟไหม้ **ควรตัดแต่งให้ระดับกิ่งล่างสุดมีความสูงจากระดับดิน 3 เมตรขึ้นไป** และควรเลือกใช้พืชพรรณที่สามารถทนไฟได้ในระดับหนึ่งเพื่อที่จะเพิ่มอัตราการมีชีวิตรอดของพรรณพืช และป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามต่อไป ทั้งนี้พรรณพืชที่สามารถทนไฟได้โดยมากจะมีคุณสมบัติการทานทานต่อไฟเมื่อเจริญเติบโตจนมีขนาดใหญ่มากพอสมควรแล้ว

ข้อควรคำนึงถึงในการตัดแต่งต้นไม้ใหญ่

1. เลือกเวลาที่เหมาะสมในการตัดแต่งต้นไม้ใหญ่
2. พิจารณาลักษณะการงอกใหม่ และขนาดทรงพุ่มใหม่ที่ต้องการจะได้ตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออกได้ถูกต้อง
3. เลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับขนาดของกิ่ง
4. การตัดแต่งที่ถูกต้องทุกวิธี จะทำให้กิ่งที่มีปัญหาไม่แตกใบยอด ออกมาสร้างปัญหาอีก
5. การตัดแต่งไม้ใหญ่ บางครั้งอาจต้องใช้เวลาหลายๆ ครั้ง ค่อยๆ ตัด ค่อยๆ ให้น้ำแตกใบ เพื่อต้นไม้ใหม่ที่ได้จะมีความแข็งแรง อีกทั้งยังไม่น่าให้เกิดความวุ่นวายถึงการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการตัดในครั้งเดียว
6. ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบล่วงหน้าถึงการตัดแต่งต้นไม้ให้สาธารณชนทราบ

- การเลือกเวลาที่เหมาะสมในการตัดแต่งกิ่งไม้สำหรับต้นไม้ใหญ่
  - พิจารณาลักษณะทรงพุ่มเดิม และทรงพุ่มใหม่ที่ต้องการ
  - อุปกรณ์ในการตัดแต่ง
-

การเลือกเวลาที่เหมาะสม ในการตัดแต่งกิ่งไม้สำหรับต้นไม้ใหญ่

การตัดแต่งต้นไม้ ควรจะตัดในช่วงที่**ต้นไม้พักตัว** เป็นช่วงที่หลังจากต้นไม้ได้แตกใบใหม่เพื่อสังเคราะห์แสง และเก็บสะสมอาหารไว้เพื่อสำหรับแตกกิ่งใหม่ในฤดูถัดไป

การพักตัวของต้นไม้ในประเทศแถบหนาว ส่วนใหญ่จะพักตัวในฤดูหนาว ต้นไม้จะทิ้งใบจนหมด (ยกเว้นต้นไม้ที่ไมผลัดใบ Evergreen tree) ดังนั้น การตัดแต่งกิ่งไม้ในประเทศแถบหนาวจึงนิยมตัดแต่งในฤดูหนาว หรือต้นฤดูใบไม้ผลิ

สำหรับประเทศไทย ภูมิอากาศ ความชื้น และการมีแสงแดดตลอดปีทำให้ฤดูไม้ต่างถิ่นหรือไม้สามารถแยกเห็นได้ชัดเจน ทำให้ต้นไม้มีการพักตัวไม่พร้อมกัน อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมแล้ว การ**พักตัวของต้นไม้จะสังเกตได้** จากการที่มันทิ้งใบทั้งต้น หรือใบเริ่มมีสีเหลือง สีนาง สีน้ำตาลอ่อน ก่อนจะร่วงหมดต้น ในกรณีที่ไม่ที่ไม้ผลัดใบ ให้สังเกตถึงความโปร่งบางมากขึ้นของทรงพุ่มต้นไม้ หรือใบร่วงมากผิดปกติ หรือในบางกรณีเป็นต้นไม้ที่ออกดอกทั้งต้นก่อนมีใบใหม่ ควรตัดแต่งกิ่งทันทีที่กิ่งดอก

เวลาที่เหมาะสมในการตัดแต่งกิ่งต้นไม้ของกรมทางหลวง

ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการตัดแต่งต้นไม้ควรอยู่ในช่วงที่ต้นไม้พักตัว สำหรับประเทศไทยช่วงเข้าหน้าหนาวอยู่ประมาณเดือนพฤศจิกายน - เดือนมกราคม และอีกช่วงหนึ่งคือ ช่วงก่อนแตกใบใหม่ หรือก่อนเข้าคั้งในราวกลางเดือนเมษายน - เดือนพฤษภาคม เนื่องจากเป็นช่วงผลัดใบ การตัดแต่งในช่วงนี้เราจะเห็นโครงสร้างของต้นไม้ในส่วนที่เป็นกิ่งไม้ที่ตีและมู รวมทั้งกิ่งที่จะสร้างปัญหาในภายหลังได้อย่างชัดเจน เช่น กิ่งชานสายไฟ ชานกิ่งก่อสร้าง ชานหลังคากรวด หรือพาดหลังคากรวด หรือระข้ำกั้นในช่องทางเดินรถ เป็นต้น

นอกจากนี้ เรายังสามารถมองเห็นโครงสร้างกิ่งไม้โดยรวมว่าเราควรจะต้องตัดแต่งอย่างไร เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่ที่ดูไม่น่าเกลียด และเป็นปัญหาต่อการพิจารณาจราจรในภายหลัง อีกทั้งยังมองเห็นภาพในอนาคตของทรงพุ่มใหม่ที่แตกออกมาหลังจากเข้าฤดูแตกใบใหม่แล้ว

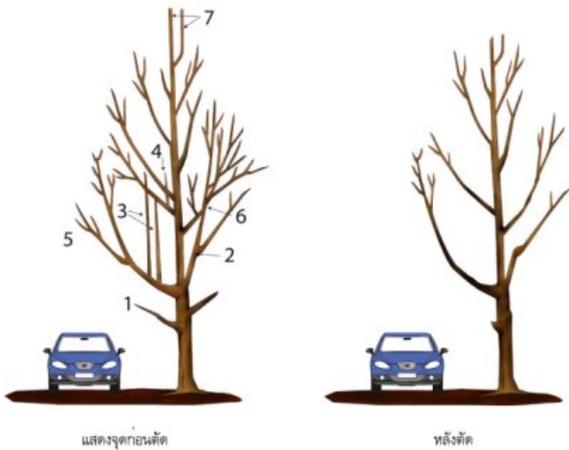
■ ช่วงควรตัดแต่งกรมทางหลวง
■ ช่วงควรตัดแต่งทั่วไป

พิจารณาลักษณะทรงพุ่มเดิม และทรงพุ่มใหม่ที่ต้องการ

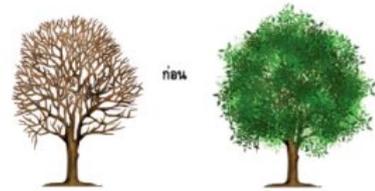
พิจารณาทรงพุ่มเดิม และทรงพุ่มใหม่ที่เรากำลังต้องการ รวมทั้งกิ่งที่มีปัญหา จะได้ตัดแต่งกิ่งที่ไม่ต้องการออกได้ถูกต้อง

1. กิ่งคู่ กิ่งคดงอ หรือเสียหายจากพายุ
2. กิ่งที่แยกเป็นมุมแคบ / กิ่งกระโดงที่แทงออกจากลำต้น
3. กิ่งกระโดง (กิ่งที่อยู่ก้นกิ่งเล็กจนไม่ได้รับแดด)
4. กิ่งซ้อนกิ่ง (นอกจากลำต้นใกล้กันมาก)
5. กิ่งที่จะเป็นปัญหา เช่น ที่ระดับศีรษะ หลังคารถ หรือ ยื่นเข้าสู่ทางจราจร
6. กิ่งที่เสียดสีกัน
7. กิ่งที่ระรานสายไฟ (ต้องมีวิธีตัดอย่างถูกวิธี)

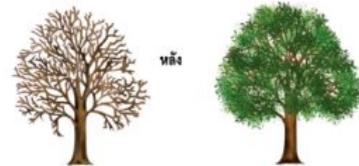

การตัดแต่งรูปทรง โดยพิจารณาจากรูปทรงเดิมก่อน

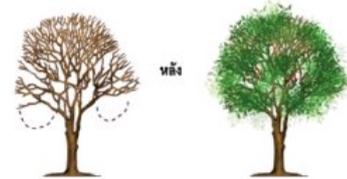
การตัดแต่งรูปทรง โดยพิจารณาจากรูปทรงเดิมก่อนแล้วค่อยตัดแต่งกิ่งออก เพื่อให้ได้รูปทรงใหม่ที่เรากำลังต้องการ

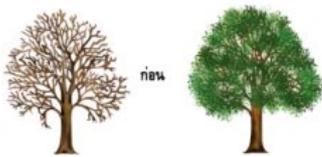
ลักษณะต้นไม้และทรงพุ่มเดิม

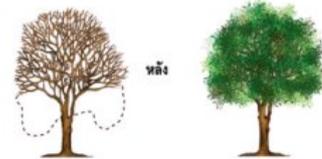
ลักษณะต้นไม้และทรงพุ่ม หลังจากตัดแต่งกิ่งให้โปร่งแล้ว

ลักษณะต้นไม้และทรงพุ่ม หลังจากตัดแต่งกิ่งด้านล่าง เพื่อให้ลมผ่านได้

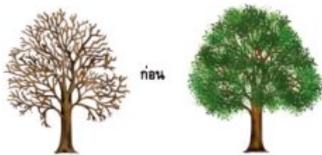

ก่อน

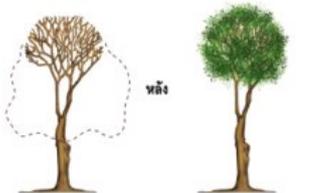

หลัง

การตัดแต่งเพื่อยกระดับทรงพุ่ม เพื่อให้ต้นได้โปร่ง

ก่อน

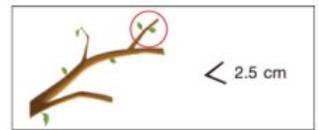

หลัง

การตัดแต่งเพื่อลดระดับความกว้างทรงพุ่ม

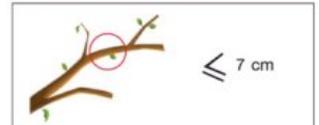
อุปกรณ์ในการตัดแต่ง

HAND PRUNERS (กรรไกรตัดกิ่งเล็ก)

กรรไกรตัดกิ่งขนาดเล็กใช้สำหรับตัดแต่งกิ่งขนาดเล็ก (เส้นผ่าศูนย์กลางต่ำกว่า 2.5 ซม.)

LOPPING SHEARS (ฟันดาบ)

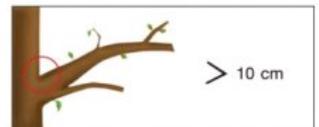

PRUNING SAW (เลื่อยตัดกิ่ง)

สำหรับกิ่งที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมาหน่อยที่ไม่สามารถใช้กรรไกรตัดกิ่งขนาดเล็กตัดได้ อาจต้องใช้เลื่อยตัดกิ่งขนาดเล็ก (ขนาดไม่เกิน 10 ซม.) หรือใช้กรรไกรตัดกิ่งขนาดใหญ่ (เส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน 7 ซม.)

CHAIN SAWS (เลื่อยยนต์)

อาจจะต้องใช้เลื่อยขนาดใหญ่เพื่อตัดแต่งกิ่งที่มีขนาดใหญ่กว่า 10 ซม. ขึ้นไป

เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดแต่งจะสามารถทำได้โดยสะดวกและไม่เหนื่อยจนเกินไป จำเป็นต้องรักษาความคมของอุปกรณ์ตัดแต่งให้อยู่ในสภาพดีเสมอ

ควรจะต้องมีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรคอุปกรณ์ตัดแต่งรวมถึงรักษาความคมอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าอุปกรณ์ฆ่าเชื้อโรคอาจจะไม่จำเป็นและไม่ได้ใช้บ่อยนัก อย่างไรก็ตามการทำเช่นนี้ก็สามารถช่วยป้องกันโรคที่อาจติดจากต้นไม้เชื้อโรคสู่ต้นที่แข็งแรงผ่านอุปกรณ์เหล่านี้ได้

วิธีการฆ่าเชื้อโรคสามารถทำได้ดังนี้ ก่อนจะตัดให้ฆ่าเชื้อโรคอุปกรณ์ด้วยแอลกอฮอล์ 70% หรือน้ำยาฟอลิโคนผสมน้ำ 1 ต่อ 9 ส่วน

การตัดแต่งสำหรับต้นไม้ใหญ่

การตัดแต่งต้นไม้ส่วนบน

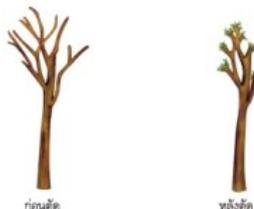
มีวิธีที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา 2 ประเภท ได้แก่

1. การตัดแต่งเฉพาะปลายยอด (HEADING BACK)

เป็นการตัดปลายยอดของลำต้นหรือกิ่ง จะทำให้ตาของกิ่งที่อยู่ด้านข้างเจริญออกมา ซึ่งในที่สุดจะทำให้ต้นไม้กิ่งก้านจำนวนมากขึ้น การตัดแต่งชนิดนี้ควรรักษาความยาวของกิ่งที่มีขนาดเล็กและอายุยังน้อย หากปล่อยให้กิ่งไม้และดำเนินการตอนยอดที่มีขนาดใหญ่แล้ว กิ่งอาจจะเจริญเป็นจำนวนมากเกินไปและมีความเสี่ยงต่อการเข้าข้างในลำต้น ความถี่ในการดำเนินการตัดแต่งขึ้นอยู่กับอัตราการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด

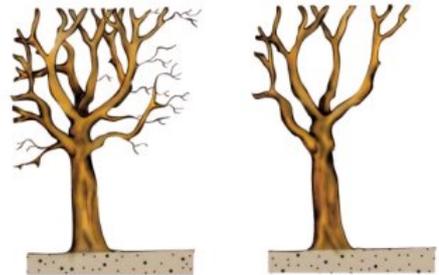
ก่อนตัด หลังตัด
แสดงการตัดปลายยอดที่ถูกต้อง

ก่อนตัด หลังตัด
แสดงการตัดปลายยอดที่ไม่ดีวิธี

2. การตัดไม้โปร่งขึ้นโดยการตัดแต่งกิ่งจนชิดลำต้น (THINNING OUT)

การตัดแต่งชนิดนี้ไม่มีตาเหลือติดอยู่ที่กิ่งอีก จึงไม่มีกิ่งใหม่งอกออกมา ดังนั้นต้นไม้จึงเหลือจำนวนกิ่งบนต้นน้อยลง และสามารถใช้เทคนิคทำให้ทรงพุ่มของต้นไม้โปร่งขึ้น มีแสงส่องเข้าไปในทรงพุ่ม หรือได้ต้นไม้โตมากขึ้น ทำให้พื้นชั้นรองสามารถเจริญเติบโตได้ดี และอาจจะส่งผลต่อการออกดอกที่เพิ่มขึ้นของต้นไม้บางชนิด

แสดงการตัดกิ่งที่มีอยู่จนชิดลำต้น

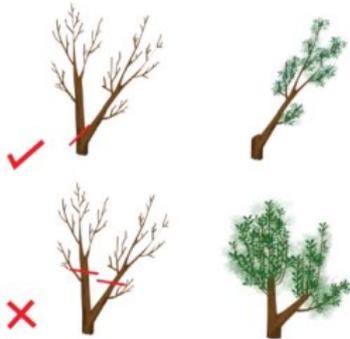

การตัดแต่งกิ่งสำหรับต้นไม้ใหญ่

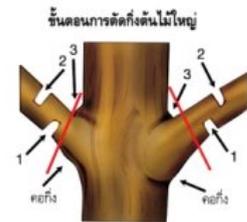
- การตัดแต่งกิ่งต้นไม้ใหญ่ที่ถูกต้อง มีหลักง่ายๆ คือ**
1. ไม่ทำลายโชนปกป้องเยื่อของต้นไม้ที่คอกิ่ง
  2. ไม่ตัดให้เหลือคอกิ่งไว้เป็นที่เพาะอาศัยของเชื้อโรคและแมลง
  3. ไม่ใช่ไปเลือกภูมิภาคเวลาที่กิ่งหัก
  4. แต่งผิวหน้าและแผลให้เรียบไม่เป็นที่จับฝุ่นและความชื้น
  5. ไม่ทำการทาสี หรือทากันน้ำ ทับกิ่งนั้น

การตัดแต่งที่ถูกต้อง การตัดแต่งกิ่งหรือลำต้น ต้องเข้าใจและเรียนรู้เกี่ยวกับการเจริญของกิ่งหรือลำต้น ถ้าตายออกอยู่ที่ปลายกิ่ง จะทำให้กิ่งหรือลำต้นเจริญยืดยาวออกไปเป็นจุดเด่นเห็นง่าย ส่วนคอกที่อยู่ข้างกิ่ง (ตรงข้อ) จะเจริญออกทางข้างสร้างเป็นทรงพุ่ม หากตัดแต่งกิ่งตายออกก็จะมีแตกกิ่งข้างมากขึ้น หรือหากตัดกิ่งข้างหรือลำต้นออกก็จะมียอดสูงยาวมากขึ้น

การตัดแต่งกิ่งผิดวิธี ผิดกิ่ง

- ยิ่งตัดก็ยิ่งแตก
- ยิ่งแตกก็ยิ่งสร้างปัญหา
- ยิ่งสร้างงานสำหรับปีหน้า

- ขั้นตอนการตัดกิ่งต้นไม้ใหญ่**
- ตัดครั้งที่ 1 เลือกกิ่งเป้าหมาย
  - ตัดครั้งที่ 2 เลื่อยกิ่งเพื่อไม่ให้คอกิ่งสั้นลง
  - ตัดครั้งที่ 3 ตัดกิ่งที่ต้องการทิ้งเพื่อเลือกไม้จะได้ไม่ฝักขาค

การตัดกิ่งแบบถูกริธีสำหรับกิ่งที่มีความยาวมาก

ตัดครั้งที่ 1

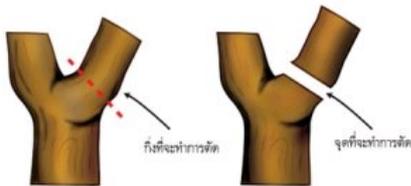
ตัดครั้งที่ 2

ตัดครั้งที่ 3

- ตัดครั้งที่ 1** ให้ตัดด้านล่างของกิ่งส่วนหนึ่งก่อนเพื่อป้องกันเปลือกไม้ขาด
- ตัดครั้งที่ 2** ตัดท่อนกลางของกิ่งออกโดยตัดจากด้านล่างซึ่งบน
- ตัดครั้งที่สาม** ตัดส่วนที่เหลือออกให้หมดโดยตัดจากด้านบนลงล่าง

ในการนี้ที่กิ่งไม้ยาว และมีเส้นผ่านศูนย์กลางค่อนข้างมาก ให้อยอยตัดจากปลายกิ่งที่เป็นก่อนๆ เมื่อเวลาตัดตรงจุดบรรจบกับลำต้น เปลือกต้นไม้จะไม่ฉีกขาดออกเป็นแผล ควรแต่งผิวหน้าให้เรียบไม่ต้องหาสีหรือทาปูนใตๆ ทั้งสิ้น

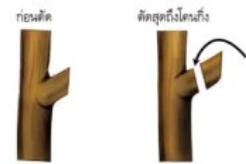
การตัดแต่งกิ่งที่เป็นน่วม

กิ่งที่จะทำการตัด

จุดที่จะทำการตัด

การตัดแบบไม่ให้ออกใหม่

รูปกิ่งต้นข้างก่อนตัด

รูปกิ่งที่ตัดด้านข้างขณะตัด

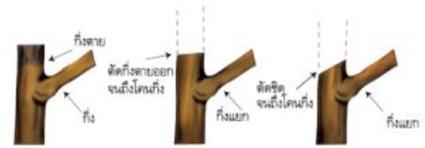
หลังตัด

รูปต้นข้างของแผล

รูปต้นข้างของแผล

ส่วนของกิ่งที่ควรตัดออก

กิ่งตาย

กิ่ง

ตัดกิ่งตายออกจนถึงโคนกิ่ง

กิ่งแตก

ตัดชิดจนถึงโคนกิ่ง

กิ่งงอก

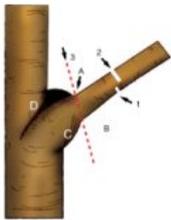

ตัดห่างจากโคนกิ่งไปหน่อย

จุดที่เหมาะสมในการตัดกิ่งคือบริเวณใกล้กับท่อนอ่อน

วิธีการตัดแต่งกิ่งต้นไม้ใหญ่
การตัดแต่งกิ่งต่อลำต้น

แบบขยายการตัดแต่งกิ่งต่อลำต้นในรูปแบบต่างๆ

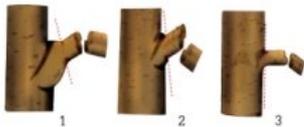
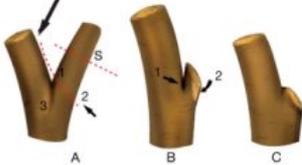

จุดเป้าหมายตัดแต่งที่ถูกต้อง

1. ควั่นกิ่งเปลือกนิ่ม
  2. ตัดครั้งที่ 1
  3. ตัดตามแนว A-B
- C คอกิ่ง
D รอยย่นคอกิ่ง

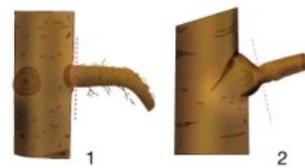
แนว A-B แนว 1-2 เป็นแนวตัดที่ถูกต้องแต่อาจมีแผลใหม่ หากถูกแสงแดดเผาโดยตรงหลังการตัด

กิ่งงอตัว V หรือกิ่งยอดดูไม่ควมกับไว้

หมายเหตุ โปรดสังเกตลักษณะคอกิ่งจะไม่เหมือนกัน แต่จุดตัด (เส้นประสีแดง) ตามรูปที่ 1, 2 และ 3 นั้น เป็นจุดตัดที่ถูกต้องทั้งหมด

การตัดกิ่งตาย

การตัดแต่งเพื่อทอนลำต้นไม่ให้สูงขึ้น หรือตัดกิ่งน้ำ

การทอนลำต้นไม่ให้สูงขึ้น

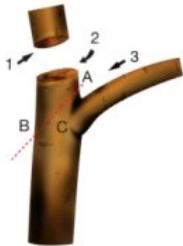
การตัดแต่งทอนลำต้นที่ถูกต้อง

- วิธีที่ตัด** การตัดราบจะมีรอยที่โผล่ขวางการสร้างผนังปิดล้อม
- วิธีที่ทุบ** การตัดเฉียงจะไม่มีรอยขวางการสร้างผนังปิดล้อม

จุดที่ควรตัดแต่งในต้นไม้ ระหว่าง กิ่งกับกิ่ง หรือ กิ่งกับลำต้น

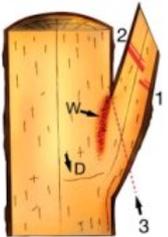
การตัดกิ่งนำที่ถูกต้อง

- กิ่งนำ (LEADER) คือ กิ่งที่งอกทำให้อัตนไม่สูงขึ้นไปเรื่อยๆ
- การตัดกิ่งนำออกทำให้กิ่งแตกออกทางข้างแทน
  - ลำดับการตัดแต่งตาม 1, 2 และ 3
  - แนวการตัดแต่งที่ถูกต้อง A-B
  - คอยเฝ้าดูตรงตำแหน่ง C

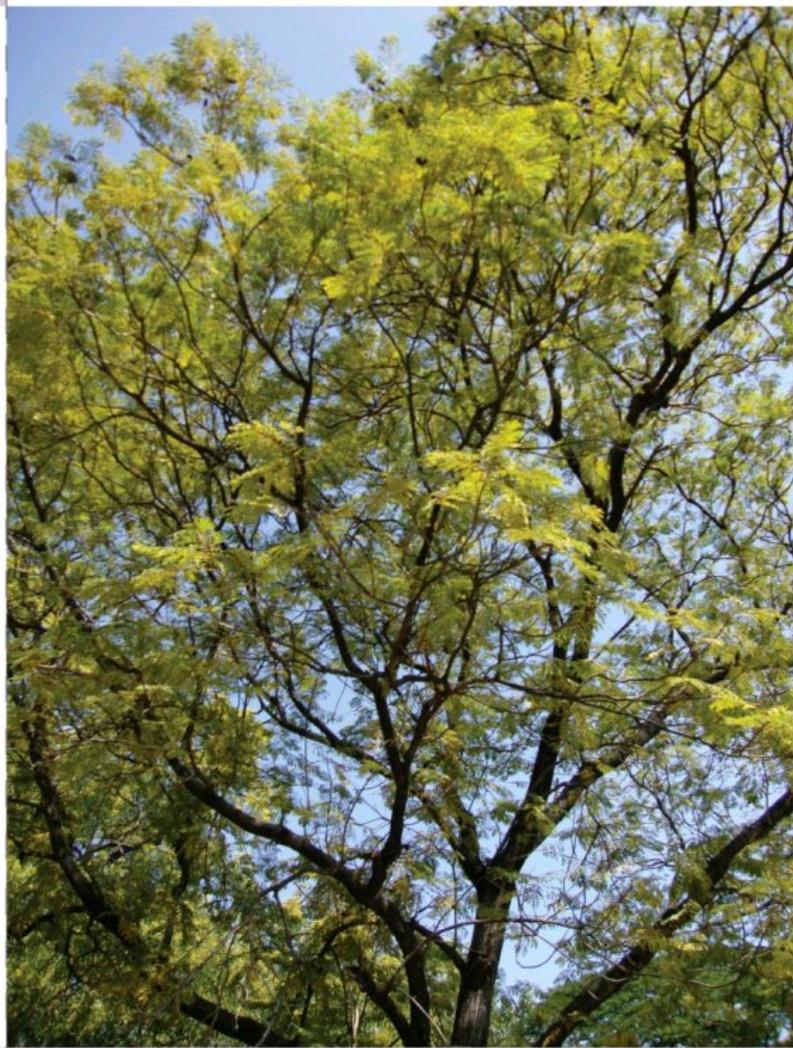
หมายเหตุ: การตัดมีกิ่งนำควรทำตั้งแต่ต้นไม้อายุยังน้อย

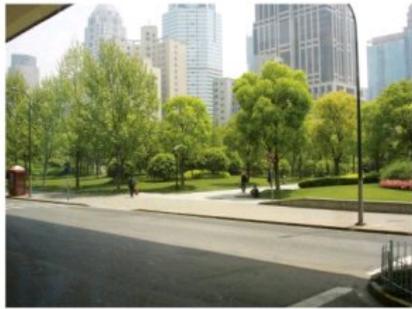
การตัดกิ่งเปลือกฝั่งใน (กิ่งกระโดง)

- กิ่งเปลือกฝั่งใน คือ กิ่งกระโดงที่อยู่ภายในโคนต้น
- กิ่งยังโตอยู่อ่อนแอ
  - ลำดับการตัดแต่งคือ 1, 2 และ 3
  - รอยเบียดมีเปลือกแหวกตรงจุด W
  - รอยตุ่มตาที่แตกเป็นกิ่งกระโดงตรงจุด D

ภาพตัดขวางการตัดกิ่งกระโดง

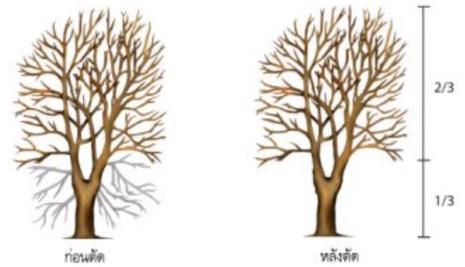

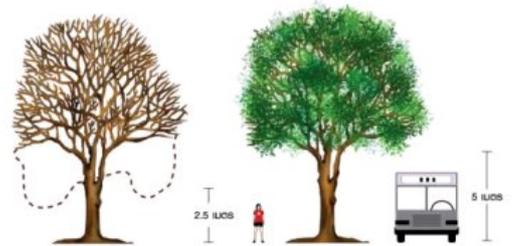
การตัดแต่งทรงพุ่มของต้นไม้ใหญ่

การตัดแต่งทรงพุ่มทั่วไปมี 3 วิธี คือ

การตัดเพื่อยกความสูงของพุ่ม (CROWN LIFTING)

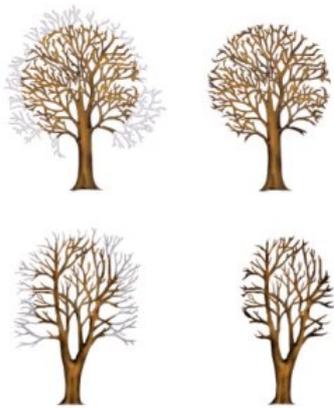
- โดยทั่วไป การตัดเพื่อยกความสูงของพุ่ม จะทำเพื่อเปิดทางให้ยานพาหนะ คนเดินถนน อาคารบ้านเรือน หรือเพื่อให้แสงส่องผ่านทะลุลงถึงส่วนล่างของต้นไม้ได้
- หลังจากที่ได้ตัดกิ่งด้านล่างสุดออกไปแล้ว ส่วนที่เหลือของพุ่มควรจะมีไม่ต่ำกว่า 2 ใน 3 ของความสูงลำต้น

การยกกระดิมทรงพุ่ม เพื่อให้ต้นไม้โตได้เอง

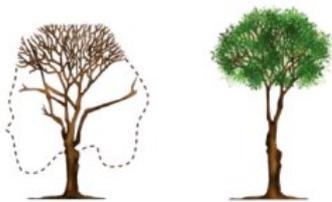
- หากจุดประสงค์เพื่อเปิดทางให้ยานพาหนะและทำให้วัชระยะห่างของพุ่มจากพื้นประมาณ 5 เมตร
- ระยะห่างจากพื้น 2.5 เมตร สำหรับเป็นระยะให้คนเดิน

การลดขนาดทรงพุ่ม (CROWN REDUCTION)

การลดขนาดทรงพุ่มหมายถึงการลดความสูงของต้นไม้ ส่วนใหญ่จะทำเมื่อต้นไม้โตใหญ่และขยายวงเงาเข้ามาว่าพื้นที่ที่ควรจะเป็นหรือเป็นอุปสรรคและอันตรายกับสายไฟตามถนน

- ทำการตัดแต่งเพื่อลดขนาดทรงพุ่มเมื่อจำเป็นจริงๆ เท่านั้น โดยตัดแต่งกิ่งแยกซึ่งมีขนาดของเส้นผ่านศูนย์กลางถึง 1/3 ของเส้นผ่านศูนย์กลางของลำต้นออก
- หากจำเป็นต้องตัดออกมากกว่าครึ่งหนึ่งของไม้ทั้งหมดของกิ่งนั้น ก็ให้ตัดออกไปทั้งกิ่งเลย

การลดขนาดความกว้างทรงพุ่ม

ตัดครั้งที่ 1

ตัดครั้งที่ 2

ตัดครั้งที่ 3

บางครั้งอาจต้องใช้เวลากหลายครั้ง ค่อยๆ ตัด ค่อยๆ แยกใบ จนได้ขนาดความสูงและความกว้างทรงพุ่มตามที่ต้องการ

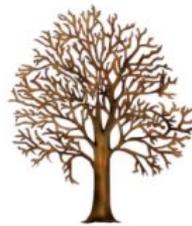
การตัดเพื่อลดความหนาแน่นของทรงพุ่ม (CROWN THINNING)

การตัดกิ่งไม้ในพุ่มมีจุดประสงค์เพื่อลดความหนาแน่นของพุ่มไม้ และเพื่อให้แสงสามารถลอดผ่านเข้ามาได้ ส่วนที่ตัดออกไปได้แก่ กิ่งไม้ที่ตายแล้ว กิ่งที่เป็นอันตราย หรือกิ่งที่ยกไม่เป็นระเบียบ ส่วนที่อ่อนแอ จะถูกกำจัดออกไปเหลือไว้แต่ส่วนที่แข็งแรงของต้นเพื่อลดความเครียดของต้นไม้ **แนะนำให้ตัดพุ่มออกเพียงไม่เกิน 25 - 30% ของต้นในการตัดแต่ละครั้ง การตัดครั้งต่อไป ควรเว้นระยะพุ่มจนครบเป็นทศวรรษไป**

- ประเมินว่าควรตัดอย่างไร จากด้านบนลงล่าง
- ควรเว้นระยะห่างระหว่างกิ่งกับลำต้นให้สม่ำเสมอสำหรับต้นไม้ที่อยู่ข้างน้อย
- ตัดกิ่งที่เกาะและขวางกิ่งอื่นออก
- ต้องแน่ใจว่ากิ่งที่เหลืออยู่ต้องมีเส้นผ่าศูนย์กลางกิ่งไม้เกิน 1/2 หรือ 1/4 ของเส้นผ่าศูนย์กลางของลำต้น เพื่อป้องกันไม่ให้มีการแตกลำต้นออกมาใหม่
- อย่าตัดกิ่งออกมากกว่า 1/4 ของพุ่มในครั้งเดียว ถ้าจำเป็นต้องตัดมากกว่านี้ ให้เว้นระยะทำในอีกต่อไป

ภาพก่อนตัด

ภาพหลังตัด

การทำไม้ตัดเรือนยอด หรือ โพลลาร์ดคิง

POLLARDING คือระบบการตัดแต่งต้นไม้โดยการตัดเรือนยอดต้นไม้ออกทุกๆ ปี เพื่อให้ต้นไม้มีความสูงคงที่ (ตัดเฉพาะกิ่งก้านย่อยออกเท่านั้น) การตัดแต่งโดยวิธีนี้เป็นวิธีการกระตุ้นให้ต้นไม้แตกกิ่งก้านไม่ทางข้างปกติจะทำได้ความสูง 2-3 เมตรจากระดับโคนต้น จากนั้นจะปล่อยให้กิ่งแตกออกมาใหม่ ซึ่งเมื่อตัดแต่งในลักษณะนี้แล้วจะต้อง ตัดแต่ง ณ บริเวณเดิมทุกปีเหมือนการตัดผมของคน บริเวณปลายกิ่งที่ถูกตัดทุกปีนั้นจะขยายตัวเป็นปุ่มโตขึ้น เป็นที่แตกกิ่งใหม่ที่มีจำนวนมากขึ้น การตัดแต่งกิ่งที่เดิมซ้ำทุกปีจึงเหมือนการตัดผมของคนหรือตัดเซาหรือของสัตว์ ซึ่งมาจากคำภาษาอังกฤษว่า "POLLARD" ซึ่งเป็นคำที่ใช้กับการตัดแต่งแกะหรือควางตัวผู้ที่เลี้ยงในฟาร์มต่างประเทศ

ต้นไม้ที่ถูกตัดแต่งโดยวิธีนี้เรียกว่า "การตัดเรือนยอด" หรือ "โพลลาร์ด" (POLLARD) แต่ต้นไม้ที่ถูกตัดแต่งแบบนี้มักมีแต่ปล่อยให้แตกใหม่ โดยไม่ตัดซ้ำทุกปี เรียกว่า "ไม้คอปปีง" (COPPIC) มีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษว่า MAINDEN TREE หรือ "ไม้สาวโสด" การตัดเรือนยอดต้นไม้ หรือการทำโพลลาร์ดต้นไม้ อาจมากกว่าอายุหนึ่งแต่ก่อนอเมริกาทำให้ต้นไม้ขึ้นยืนต้นตาย (ไม่ตายทันทีแต่จะค่อยๆ ตายใน 1-2 หรือ 3 ปี) โดยเฉพาะการตัดที่ไม่ยอมให้มีไม้โตกว่าจุดตัดเหลือทิ้งไว้เป็นฟืนเลี้ยงหรือสัตว์ผลิตอาหาร (ซึ่งใบที่เลี้ยงนี้จะตัดออกเมื่อพุ่มใบเรือนยอดใหม่สมบูรณ์แล้ว) การตัดต้นไม้ผิดชนิดก็อาจทำให้ต้นไม้ตายได้เช่นกัน มีบ่อยครั้งมากที่มีการตัดเรือนยอดเพื่อความสูงของต้นไม้สูงหรือต้นไม้มีอายุมากที่ผิดวิธี จะทำให้เกิดผลเสียร้ายแรง ต้นไม้จะไม่แข็งแรงตายได้ง่าย การจัดการกับต้นไม้สูงด้วยวิธีที่ถูกต้องทางพฤกษศาสตร์สามารถหลีกเลี่ยงความเสียหายหรืออันตรายดังกล่าวนี้ได้

ไม้ตัดเรือนยอดใหม่ระหว่างเมือง SLUIS และเมือง AARDENBURG ใน ZEELAND.

ไม้ตัดเรือนยอดระหว่างเมือง SLUIS และ AARDENBURG ในเวลา 2 ปีต่อมา

ไม้ตัดเรือนยอด (POLLARD TREES) มีอายุยืนกว่าไม้ส่าวโซด หรือไม้ตอหินเพราะไม้ตัดเรือนยอดทำการตัดแต่งกันตั้งแต่เมื่อต้นไม้ยังเล็กมีอายุไม่ยาว เมื่อตัดแต่งแล้วก็ยังมีหน้าใหม่ ตัดทีเดียว จึงไม่ถูกแสงแรงตีพุ่มไม้ที่เสียหายมาก โดยทั่วไปไม้ตัดเรือนยอดที่เก่าแก่มักมีลำต้นกลวงจึงไม่สามารถตรวจหาอายุได้แม่นยำว่าจะมีอายุยืนที่แน่นอนได้ก็ปี ไม้ตัดเรือนยอดจะโตช้ากว่าไม้ตอหินและมีวงปีที่แคบกว่าเพราะโตช้า

วิธีปฏิบัติ

การทำไม้ตัดเรือนยอดแต่เดิมมาก็เหมือนกับการทำไม้ตอหิน คือการกระตุ้นให้ต้นไม้แตกกิ่งก้านและใบใหม่เป็นประจำ เพื่อให้ไม้มีไม้พุ่มไว้ใช้ธรม่าเสมอ หรือในบางกรณีเพื่อให้ไม้ใบหรือกิ่งแห้งที่เรียกว่า "ฟางต้นไม้" (TREE HAY) ไว้เก็บสะสมสำหรับเลี้ยงสัตว์ในฤดูหนาว ระยะเวลาการตัดแต่งจึงขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการใช้งานซึ่งสัมพันธ์จากระยะตัดทุกๆ ปี(สำหรับฟางใบไม้) ระยะตัดถึงทุกๆ 5 ปี (สำหรับไม้ใช้ธรม่าคือไม้กักหิน) บางครั้งจะทำการตัดเฉพาะแขนงที่แตกใหม่ในฤดูตัด โดยเชื่อว่าช่วยลดโอกาสการตายของต้นไม้ดีกว่าที่จะปล่อยให้โตโดยไม่ตัดแต่งเรือนยอดเลย

ชนิดของพันธุ์ไม้ที่จะนำมาทำไม้ตัดเรือนยอดและไม้ตอหิน **ต้องเป็นพันธุ์ไม้ชนิดลำต้นเหนือใบเลี้ยงซึ่งแตกหน่อด้านบนได้มากและเร็ว (EPICORMIC GROWTH)** แต่ไม่ใช่ไม้จำพวกต้นสน ที่ไม่สามารถตัดลำต้นส่วนบนออกได้ เนื่องจากตุ่มตาจุกที่อยู่ตามลำต้นสามารถแตกกิ่งใบใหม่ออกมาได้อีก ต้นไม้ขนาดเล็กหลายชนิดก็ไม่เหมาะสำหรับการทำไม้ตัดเรือนยอด เพราะแทนที่เมื่อตัดเรือนยอดส่วนบนออกแล้ว แทนที่มันจะแตกใบข้างบน กลับแตกใบที่โคนต้นเหมือนไม้ตอหิน ตัวอย่างต้นไม้ที่ทำไม้ตัดเรือนยอดได้มีประมาณได้แก่ ต้นหลิว เป็นต้น มีการใช้เทคนิคไม้ตัดเรือนยอดดังกล่าวนี้ในอียิปต์ด้วยเช่นกันสำหรับต้นมะริงกา (MORINGA OLEIFERA) เพื่อใช้เป็นทั้งเป็นอาหารอยู่ในระดับต่ำ เป็นการสะดวกในการเก็บเกี่ยวที่ง่าย มีการทำไม้ตัดแต่งเรือนยอดในงานภูมิสถาปัตยกรรมในบางพื้นที่ เพื่อความสวยงามและขนาดของต้นไม้เพื่อความปลอดภัยแก่สาธารณชน ในการทำไม้ตัดเรือนยอดนี้จะมีการกำจัดกิ่ง กิ่งแห้ง เพื่อสุขภาพและความแข็งแรงของต้นไม้เอง และเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ไปพร้อมๆ กัน รวมถึงเป็นการสร้างความร่มเงาไปในตัว การให้ร่มเงาในฤดูร้อนและการดูดซับมลพิษ การทำไม้ตัดเรือนยอดอาจเป็นการ "ทำหนุ่มทำสาว" ให้แก่ต้นไม้ไปด้วย เช่นตัวอย่างที่ทำการเรือนยอดแบบพอร์ตที่ต้นแพร่ (PYRUS CALLERYANA "BRADFORD") ที่เมืองฮิวสตันโดยให้ดอกที่สะท้านสวยงาม แต่เมื่อแก่กลับเปราะและมีเรือนยอดหนักที่อาจโค่นได้ง่าย จึงมีการทำการตัดเรือนยอดเพื่อแก้ไขปัญหานี้

ต้นลินเด็นตัดเรือนยอด (POLLARDED LINDEN), ที่เมือง DAGOBERTSHAUSEN ประเทศเยอรมนี

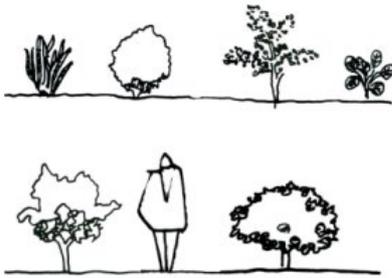
การทำไม้ตัดเรือนยอดในประเทศไทย

ความเข้าใจเกี่ยวกับ "การทำไม้ตัดเรือนยอด" อาจเรียกได้ว่ายังไม่มีการได้ แต่กระนั้นก็มีมีการ "บั่นยอด" ต้นไม้ก้ำกึ่งเกิดขึ้นทั้งในเมืองและตามทางหลวงทั่วประเทศ เป็นการปฏิบัติที่ผิดวิธี และยังขาดความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการทำ "ไม้ตัดเรือนยอด" ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น การถูกตัด-กุด-กุดของต้นไม้ในลักษณะที่ปรากฏในวิชาภูมิสถาปัตย์เรียกว่า "การบั่นยอด" (TREE TOPPING) นั้นเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความอัปยศอดสูของต้นไม้ใหญ่ในเมืองและเป็นการก่อกวนอันตรายแก่สาธารณะโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การตัดแต่งสำหรับไม้พุ่ม

การตัดแต่งสำหรับไม้พุ่ม

การตัดแต่งไม้พุ่มคล้ายกับการตัดแต่งต้นไม้ใหญ่ เพียงแต่สามารถตัดแต่งรูปทรงได้มากกว่า โดยต้องขึ้นอยู่กับชนิดและลักษณะของใบ รวมทั้งความหนาแน่นด้วย ไม้พุ่มจะดูน่ารักใช้จัดสวนเป็นส่วนมาก ไม้พุ่มบางชนิดก็ต้องตัดแต่งตามลักษณะเฉพาะของต้นไม้ เช่น ปรง ลิบสองปีนา ตัดได้เฉพาะใบแห้งตาย หรือลิดใบเพื่อให้ลำต้นโปร่ง แต่ไม่สามารถตัดแต่งให้เป็นรูปทรงต่างๆ ได้

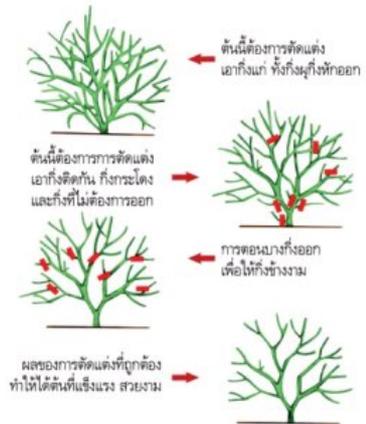
- ไม้พุ่มที่สามารถตัดแต่งและควบคุมรูปทรงได้นั้นจะมีก้านที่แตกออกจากลำต้นชัดเจนหรือไม่ลำต้นก็เป็นภาวหลายต้นที่แตกออกจากโคนต้นเดียวกัน แต่กิ่งที่สมบูรณ์ สร้างดอกสร้างใบที่สวยงามจะเป็นกิ่งใหม่ ส่วนกิ่งแก่ที่ใบจะแห้งไม่ค่อยมีดอก ส่วนใหญ่กิ่งแก่จะมีสีเขียวที่คล้ำหรือเข้มเปลือกหนาแข็ง กิ่งแก่เริ่มก็ควรตัดทิ้งไป

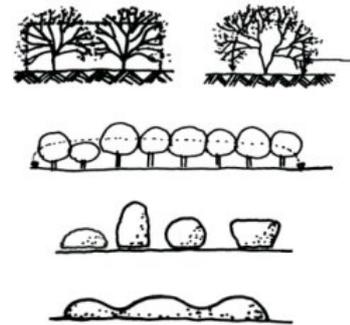
- ไม้พุ่มที่สามารถตัดแต่งควบคุมทรงได้ ก็จะตัดเป็นรูปร่างต่างๆ หากจะแบ่งไม้พุ่มกลุ่มนี้ตามความสูงแล้ว จะแบ่งได้ 3 ระดับ คือ ไม้พุ่มเตี้ย หรือการตัดแต่งควบคุมให้เตี้ยได้ เช่น เทียนทอง ซากกเกี้ยน บานบุรี เข็มญี่ปุ่น ฯลฯ ไม้พุ่มกลาง เช่น นีออน แก้ว ประยงค์ ประทัดฟิลิปปินส์ โกสน หุปลำช่อน ซบฯ ฯลฯ ไม้พุ่มสูง เช่น โมก ยี่โถ ทางน่ายุโรป เทียนหยดหรือช่อม่วง ไม้พุ่มทั้ง 3 ระดับนี้สามารถตัดแต่งควบคุมให้มีรูปทรงต่างๆ ได้ เช่น รูปทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยม ทรงสามเหลี่ยม

- ไม้พุ่มก็ตัดแต่งได้บางส่วน โดยการตัดใบหรือก้านใบ หรือช่อดอกที่โรยแล้วออก เพราะไม้พุ่มกอส่วใหญ่เมื่งหรือลำต้นได้ดิน เช่น ปักษาสวรรค์ หรือพวงเสลิดโคเนียง จึงแดง พลับพลึง พุทธรักษา ชมรมรักษา กลุ่มไม้พุ่มนี้จะดึงลำต้นหรือก้านใบมาๆ ออก ตัดก้านช่อดอกที่โรยทิ้ง เพื่อออกไปรังจะลดการมีโรคแฉ่ง ที่เป็นการสร้างต้นสร้างดอกใหม่ตลอดปี

การตัดแต่งทรงไม้พุ่ม ตามความประสงค์

การตัดแต่งไม้พุ่มสามารถบังคับทรงพุ่มให้ได้ตามความต้องการโดยการปลูกเป็นแปลงใหญ่

วิธีตัดแต่งไม้พุ่ม

1. ก่อนที่เราจะเริ่มตัดเล็มพุ่มไม้ ให้ปูผ้าหรือแผ่นพลาสติกรองพื้นเสียก่อนเพื่อความสะดวกในการเก็บทำความสะอาดส่วนที่ตัดออกและวางลงพื้น

2. การใช้กรรไกรตัดกิ่งขนาดใหญ่เล็มพุ่มไม้ให้วางใบมีดแนบชิดกับพุ่มเพื่อจะได้ตัดออกมาสวยเสมอกัน

3. เพื่อให้ตำแหน่งพุ่มเรียบสวยเสมอกันให้ขึงเส้นเชือกกระหว่างสองด้านของพุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวสำหรับการตัด

4. ขณะตัดด้านบนของพุ่มให้วางกรรไกรให้แนบกับความสูงของพุ่ม หากพุ่มมีความสูงมากให้เชิมนิ้วค้ำขึ้นไปด้วย

5. เลื่อยค้ำที่ช่วยในการทำงานสะดวกและเร็วขึ้นแต่ที่ควรระวังเป็นพิเศษเนื่องจากอาจเกิดความผิดพลาดได้ง่ายเช่นกัน

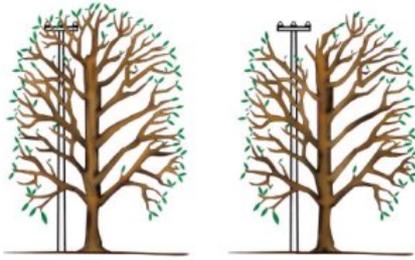
6. การตัดกิ่งที่ยื่นมาของพุ่มอาจสามารถทำได้โดยใช้กรรไกรตัดกิ่งขนาดเล็ก วิธีนี้ใช้กับการตัดแต่งพุ่มที่มีใบใหญ่ด้วยเช่นกัน

การตัดแต่งกิ่งไม้ที่ผ่านเส้นสาหรณูปโภค
หรือที่กีดขวางทางจราจร

การตัดแต่งต้นไม้ใหญ่เมื่อผ่านสิ่งกีดขวาง

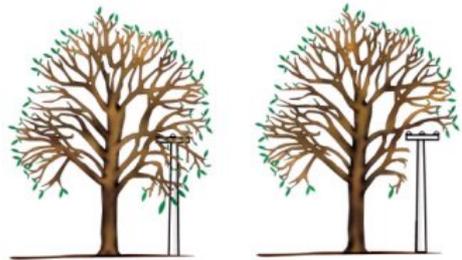
การตัดยอดน้ำเพื่อควบคุมความสูงและความโปร่งของต้นไม้ เป็นวิธีที่ดีที่สุด (CROWN REDUCTION)

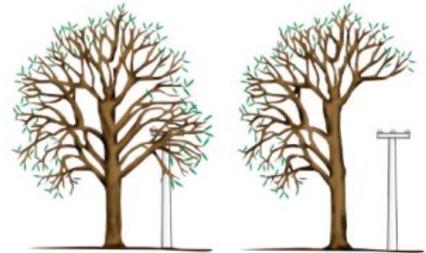
เมื่อมีสายไฟพาดผ่านส่วนบนของต้นไม้ มีความจำเป็นต้องตัดแต่งเพื่อลดขนาดของต้นไม้ สามารถทำได้โดยการตัดเอากิ่งส่วนบนที่ขวางออก โดยกิ่งที่ตัดออกไม่เกิน 1 ใน 3 ของจำนวนกิ่งที่มีอยู่ทั้งหมด

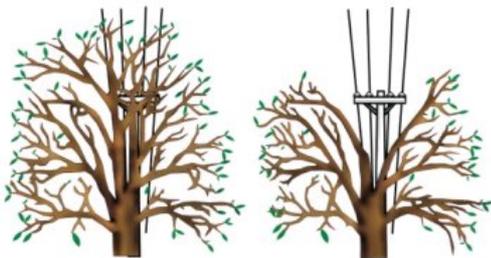
การตัดด้านข้าง เพื่อหลบสายไฟและทางจราจร (SIDE PRUNING)

เมื่อมีสายไฟพาดผ่านบริเวณด้านข้างของต้นไม้ มีความจำเป็นต้องตัดแต่งด้านข้างออก โดยจะตัดกิ่งที่มีขนาดใหญ่พอเพื่อป้องกันการเจริญเติบโตของกิ่งบริเวณนั้นๆ หรืออาจต้องตัดถึงบริเวณโคนกิ่งซึ่งติดกับลำต้นของต้นไม้ออกไป

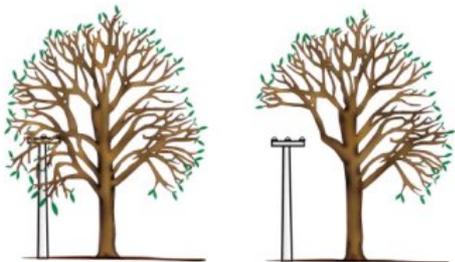

การตัดยอดเพื่อหลบสายไฟ (VEE PRUNING)

เมื่อสายไฟทอดผ่านกึ่งกลางของต้นไม้ จะแก้ปัญหาด้วยวิธีตัดแต่งเป็นรูปตัววี โดยการตัดทิ้งบริเวณคอลำต้นออก
ไม้ให้เห็น 1 ใน 3 ของจำนวนกิ่งที่มีอยู่ทั้งหมด

การตัดเพื่อให้ต้นไม้ได้ทรงพุ่มโล่ง (CROWN RAISING)

เมื่อสายไฟผ่านไม้กึ่งล่างของต้นไม้ มีความจำเป็นต้องตัดแต่งเพื่อยกพุ่มให้สูงขึ้นโดยการตัดทิ้งไม้ส่วนล่างของพุ่ม
เพื่อให้สายไฟลอดผ่านได้และไม้ก็คางงการจราจร

ตัวอย่างการตัดแต่งที่พิถีพิถัน

ตัวอย่างการตัดแต่งที่ผิดวิธี

ต้นมะขามเก่าที่ยืนต้นตายเนื่องจาก การตัดแต่งที่ผิดวิธี

การ "บั่นยอด" ต้นไม้โดยไม่ประจำทำให้ต้นไม้จำนวนมากยืนไม่ถาวรที่ตั้งใจปลูกเพื่อความสวยงามและความรื่นรมย์ ได้ตายลง หรือมีรูปร่างพิกลพิการมากขึ้นเป็นลำดับจนเรียกกันว่าต้นไม้อัปลักขณะ ที่รอเวลาโค่นล้ม ทนทานแก้ไข มีทางเดียวซึ่งไม่ยาก ได้แก่การให้ความรู้และการฝึกที่ถูกต้องแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ไม้เรียมยอดไม้เตี้ยโต

ภาพแสดงตัวอย่างการตัดแต่งที่ทำให้มีกิ่งแขนงแตกออกมาข้างขึ้น

บรรณานุกรม

หนังสือ

ศาสตราจารย์ เบียร์ดีคอน ดร. เดชา บุญค้ำ. ข้อปฏิบัติในการตัดแต่งต้นไม้ใหญ่.

เมื่อพร วิมลนภ และ พย เชนจิตติกุล. หนังสือพฤษศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เอส แอนด์ เอ็ม กรุ๊ป จำกัด, พ.ศ.2544.

กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม. คู่มือการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้เกาะกลางถนน. พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์ก่อสร้างภาคพื้นทวีป กรุงเทพมหานคร : นายชาติชาย พรวาสุข, พ.ศ. 2547.

Jonathan Edwards. How to grown shrubs and Climbers. Siggapore : Anness Publishing Ltd. 2007.

เว็บไซต์

Tree Surgery. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.greenfrontiers.com/70163/info.php?p=2&pno=0>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

pollard ,crown reduction ,crown thin ,crown lift. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : http://www.treeworks-mjs.co.uk/top_tips.htm. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

felling dismantling. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.broadleatreeservices.co.uk/felling.php>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

crown reduction. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.broadleatreeservices.co.uk/reduction.php>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

crown thin. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.broadleatreeservices.co.uk/thin.php>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

crown lift. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.broadleatreeservices.co.uk/lift.php>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. การทำไม้ตัดเรือนยอด. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/การทำไม้ตัดเรือนยอด>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

Cutting Branches. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.dkimages.com/discover/DKIMAGES/Discover/Home/Gardening/Ornamentals/Trees/Pruning-and-Training/Cutting-Branches/index.html>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

how to prune tree. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : http://www.na.fs.fed.us/Spfo/pubs/howtos/ht_prune/addinfo.htm. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

Root barriers. วิธีสืบค้นวัสดุสารสนเทศ. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <http://www.esi.info/detail.cfm?R=71.25109>. (วันที่ค้นข้อมูล : 5 พฤศจิกายน 2552).

หลักการและรูปแบบการตัดแต่งต้นไม้ตามแนวสายไฟฟ้าในเขตทางหลวง

นายธงชัย ศรีคานด (รองอธิบดีฝ่ายดำเนินการ), สำนักทางหลวงที่ 10. กรมทางหลวง

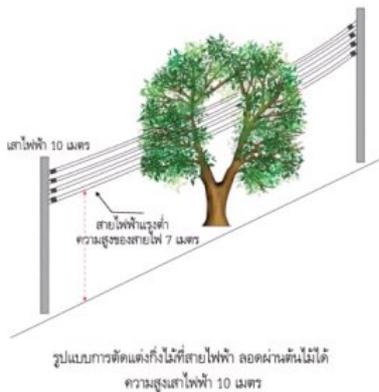
หลักเกณฑ์และรูปแบบการตัดแต่งต้นไม้ตามแนวสายไฟฟ้าในเขตทางหลวง

แนวทางและวิธีการตัดแต่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า

รูปแบบการตัดแต่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า

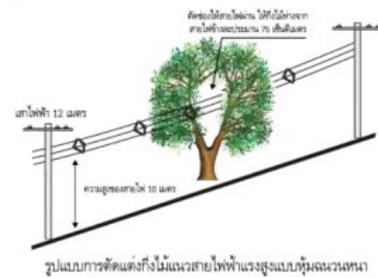
1. วิธีการตัดแต่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้าแรงต่ำ

- 1.1 **วิธีสังเกต** สายไฟฟ้าจะห้อยลงมา 10 เมตร สายไฟอยู่สูง จากพื้นดิน ประมาณ 7 เมตร.
- 1.2 **วิธีการตัดแต่ง** สายไฟสามารถลอดผ่านต้นไม้ได้ การตัดแต่งจะทำเพียงเล็กน้อย เฉพาะบริเวณที่สายไฟผ่าน เพื่อป้องกันไม่ให้ กิ่งไม้สัมผัสสายไฟเท่านั้น ต้นไม้สามารถโตสูงผ่านสายไฟได้

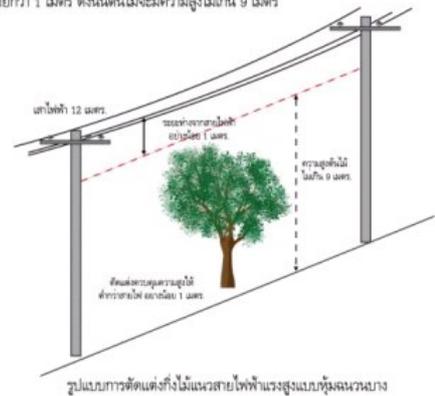
2. วิธีการตัดแต่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้าแรงสูงแบบหุ้มฉนวนหนา

- 2.1 **วิธีสังเกต** สายไฟฟ้าจะอยู่บนเสา 12 เมตร สายไฟอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 10 เมตร สายไฟจะมีตัว SPACER คล่องไว้เป็นระยะ และมีลวดสลิงซึ่งไว้ด้านบนเพื่อรองรับน้ำหนัก
- 2.2 **วิธีการตัดแต่ง** สายไฟสามารถลอดผ่านทรงพุ่มไม้ได้ การตัดแต่งให้ตัดเป็นช่องเพื่อให้สายไฟลอดผ่าน โดยให้กิ่งไม้ห่างจากสายไฟข้างละประมาณ 75 เซนติเมตร เพื่อป้องกันไม่ให้กิ่งไม้สัมผัสสายไฟเท่านั้น ต้นไม้สามารถโตสูงผ่านสายไฟได้

3. วิธีการตัดแต่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้าแรงสูงแบบหุ้มฉนวนบาง

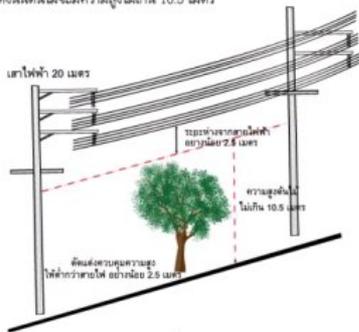
- 3.1 **วิธีสังเกต** สายไฟฟ้าจะอยู่บนเสา 12 เมตร มีสายไฟ 3 สาย อยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 10 เมตร
- 3.2 **วิธีการตัดแต่ง** ต้นไม้จะสูงผ่านสายไฟไม่ได้ การตัดแต่งจะต้องควบคุมความสูงของต้นไม้ ให้ต่ำกว่าสายไฟไม่น้อยกว่า 1 เมตร ดังนั้นต้นไม้จึงมีความสูงไม่เกิน 9 เมตร

4. วิธีการติดตั้งต้นไม้แนวสายไฟฟ้าแรงสูงแบบเปลือย

4.1 วิธีสังเกต สายไฟฟ้าจะหาคออยู่สูง 20 เมตร สายไฟฟ้าจะพาดบนลูกถ้วย จำนวนขึ้นของลูกถ้วยจะแสดงถึงระดับแรงดันของไฟฟ้า สายไฟฟ้าจะอยู่สูงจากพื้นดิน ตั้งแต่ 13 เมตรขึ้นไป

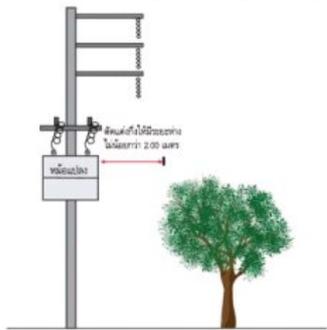
4.2 วิธีการติดตั้ง ต้นไม้จะสูงผ่านสายไฟฟ้าได้ การติดตั้งต้องควบคุมความสูง ของต้นไม้ให้ต่ำกว่าสายไฟฟ้าไม่น้อยกว่า 2.5 เมตร ดังนั้นต้นไม้จะมีความสูงไม่เกิน 10.5 เมตร

รูปแบบการติดตั้งต้นไม้ที่แนวสายไฟฟ้าแรงสูงแบบเปลือย

5. วิธีการติดตั้งต้นไม้บริเวณหม้อแปลง และอุปกรณ์ไฟฟ้าบริเวณเสาไฟ

5.1 วิธีการติดตั้ง การติดตั้งต้นไม้จะต้องควบคุมด้านข้างของทรงพุ่มไม้ให้ห่างจากอุปกรณ์หม้อแปลงอย่างน้อย 2 เมตร

รูปแบบการติดตั้งต้นไม้บริเวณหม้อแปลงและอุปกรณ์ไฟฟ้า

ข้อกำหนดและแนวทางการปฏิบัติในการขออนุญาตตัดแต่งต้นไม้ต่อแขวงการทาง/สำนักงานบำรุงทางที่เป็นเจ้าของพื้นที่

- 1.1 ดำเนินการขออนุญาตตัดแต่งต้นไม้ต่อแขวงการทางสำนักงานบำรุงทางที่เป็นเจ้าของพื้นที่
- 1.2 นำเสนอรูปแบบการตัดแต่งต้นไม้ และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อพิจารณา
- 1.3 ให้แต่งตั้งหัวหน้าหมวดการทางเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมงานตัดแต่ง พร้อมทั้งให้ผู้อำนวยความสะดวกการทาง/ผู้อำนวยการสำนักงานบำรุงทางแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้ขออนุญาต
- 1.4 วัสดุที่ได้จากการตัด ตกแต่งกิ่งไม้ ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางโตมากกว่า 2 นิ้ว ให้ผู้ขออนุญาตหรือคนกิ่งแขนงต่างๆ ให้เตรียมพร้อมแล้วส่งหมวดการทางในท้องถิ่น หรือไปยังที่ซึ่งหัวหน้าหมวดการทางกำหนด ส่วนที่เป็นกิ่งเล็กกว่าให้ถือว่าเป็นเศษวัสดุที่ไม่ต้องการให้ผู้ดำเนินการนำไปทิ้งในที่ที่เหมาะสม และทิ้งห่างไปทิ้งในเขตทาง รวมทั้งไม่ผ่าทามซึ่งความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น
- 1.5 ไม่กรณีที่เป็นไม้กิ่งใหญ่ ให้ใช้เลื่อยตัด และทาน้ำยาฆ่าเชื้อราด้วย
- 1.6 ให้ผู้ดำเนินการ ทำความสะอาดบริเวณพื้นที่ทำงาน ตลอดจนเก็บเศษไม้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานให้สะอาดเรียบร้อย ทั้งบริเวณผิวทางและไหล่ทาง
- 1.7 ในขณะปฏิบัติงานให้ผู้ดำเนินการ จัดเตรียมบุคลากร พร้อมติดตั้งป้ายและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ทาง หากเกิดอุบัติเหตุหรือความเสียหายใดๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน หรือความประมาทของผู้ดำเนินการ ให้ผู้ดำเนินการเป็นผู้รับผิดชอบทั้งสิ้น ทั้งนี้จะเรียกร้องจากการทางหลวงมิได้
- 1.8 กรณีที่ต้นไม้เสียหายหรือตาย อันเนื่องมาจากความบกพร่องในการดำเนินการของผู้ขออนุญาต ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้ขออนุญาตทั้งสิ้น และจะต้องทำการแก้ไขหรือชดเชยค่าความเสียหายให้แก่กรมทางหลวง
- 1.9 ก่อนเข้าดำเนินการในแต่ละสายทาง ขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ไปติดต่อและประสานงานกับหัวหน้าหมวดการทางในพื้นที่ เพื่อควบคุมการลิดรอนกิ่งไม้ดังกล่าว
- 1.10 กำหนดวันเวลา และระยะเวลาดำเนินการให้ทราบก่อนเริ่มปฏิบัติงาน

ข้อแนะนำเพื่อใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้อนุญาต ตัดแต่งกิ่งไม้การปฏิบัติงานของผู้อนุญาต

1. ผู้อนุญาตจะต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะชำนาญงาน ในแต่ละขั้นตอนงานนั้น เช่นอุปกรณ์การตัด การโค่นตัดกิ่ง, การโค่นตัดกิ่งตามยาว, เลื่อยแก่งกิ่ง, เลื่อยโซ่ตัดกิ่ง, การโค่นโค่นหรือการโค่นโค่นขอ แสดงที่มาภาพตามลำดับ

(1) (2) (3) (4) (5)

2. ผู้อนุญาตควรจะดำเนินการตัดแต่งกิ่งไม้ ด้วยทักษะและความชำนาญ ถูกต้องตรงตามรูปแบบ และตามหลักวิชาการ และให้มีการออกแบบการตัดแต่งต้นไม้ ภายหลังจากตัดแต่งแล้ว เพื่อให้เป็นทรงทรงที่สวยงาม เหมาะสมตามแต่ละชนิด และภูมิประเทศของต้นไม้ ซึ่งจะแสดงดังรูป

ภาพแสดงการตัดแต่งกิ่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า
ที่มีความสวยงามเป็นทรงทรง

ภาพแสดงการตัดแต่งกิ่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า
ที่มีความสวยงามเป็นทรงทรง

3. ห้ามมิให้ผู้อนุญาตดำเนินการตัดแต่งกิ่งไม้ กิ่งไม้กร่น หรือตัดเป็นขอ

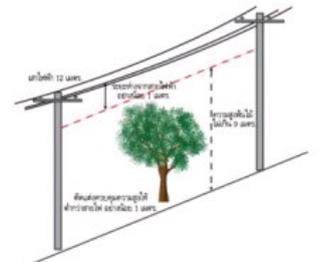
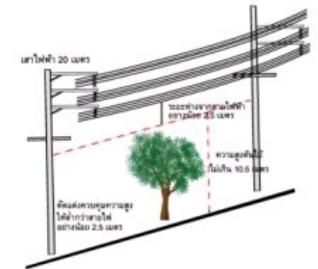

ภาพแสดงการตัดแต่งกิ่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า
ที่มีรูปแบบและไม่มีความเหมาะสม

ภาพแสดงการตัดแต่งกิ่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า
ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์

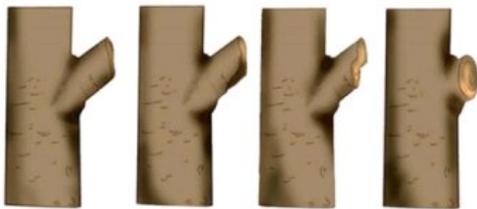
4. การตัดแต่งกิ่งไม้ให้ทำการตัดแต่งตามรูปแบบและข้อแนะนำ

ภาพแสดงการตัดแต่งกิ่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้าที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์

5. การติดตั้งกิ่งขนาดใหญ่ตามแนวสายไฟฟ้า สามารถใช้วิธีการตัดตามค่าแนวผ่าเพื่อป้องกัน การมีรากของเปลือกไม้ ซึ่งเป็นสาเหตุให้ต้นไม้ไม่สามารถแตกกิ่งอ่อน หรือเจริญเติบโตได้

- ใช้ทำการตัดบริเวณส่วนล่างของกิ่ง ห่างจากบริเวณโคนกิ่งประมาณ 15 เซนติเมตร จากนั้นทำการตัดขึ้นไปในแนวตั้ง ลึกลงประมาณ 1/4 หรือ 1/3 เท่าของเส้นผ่าศูนย์กลาง แสดงดังรูปที่ 1
- จากนั้นให้ตัดส่วนบนของกิ่งลงมาตามภาพที่ 2.1 จนกระทั่งกิ่งหักลงมาด้วยน้ำหนักตัวมันเอง แสดงดังภาพ 2.2
- ขั้นตอนต่อไปให้ตัดส่วนที่งอหรือออก โดยให้ชิดกับโคนต้น ดังภาพที่ 3

(1) (2.1) (2.2) (3)

ภาพแสดงขั้นตอนการตัดแต่งกิ่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้าเพื่อป้องกันการมีรากของเปลือกไม้

อนึ่ง ข้อมูลและรูปภาพประกอบแนวทางและวิธีการตัดแต่งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า ทั้งหมดนี้อ้างอิงจากหลักเกณฑ์ การตัดแต่งต้นไม้ในเขตทางหลวงของสำนักทางหลวงที่ 10 (สุพรรณบุรี) ดังนั้น หากท่านมีข้อสงสัย หรือปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินการ โปรดติดต่อเพื่อขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่สำนักทางหลวงที่ 10 (สุพรรณบุรี)

ตัวอย่างหนังสือแจ้งตอบพยานุญาตตัดแต่งกิ่งไม้ในเขตทางหลวง

ร่าง

ที่ คค 06./

แขวงทางหลวงชัยนาท
อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท
10000

กรกฎาคม 2562

เรื่อง ขออนุญาตบริเวณกิ่งไม้ใกล้แนวสายไฟฟ้า
เขียน ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาท
อ้างอิง หนังสือที่ มท.5305 /11 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2562

ตามหนังสือที่อ้างถึง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาท ขออนุญาตบริเวณกิ่งไม้ใกล้แนวสายไฟฟ้าในเขตทางหลวง บริเวณถนนพหลโยธิน ช่วงสะพานต่างระดับชัยนาท และทางหลวงหมายเลข 32 คอนสีแยกเข้าชัยนาท - สีแยกเข้าทางน้ำสาคร ระหว่าง กม.189+000 - กม.190+000 (ด้านซ้าย และขวาทาง) เพื่อป้องกันความเสียหายของระบบการจ่ายกระแสไฟฟ้า ดังความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

แขวงทางหลวงชัยนาท ได้พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องที่จะให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาทดำเนินการบริเวณกิ่งไม้ในเขตทางหลวง บริเวณสายทาง ดังนี้

- ถนนพหลโยธิน ช่วงสะพานต่างระดับชัยนาท ให้ติดต่อและประสานงานกับหมวดการทางชัยนาท (นายเศรษฐา วัชรกุล) ที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่ กม.268+049 ทางหลวงหมายเลข 1 คอนคองเจตตรา นครสวรรค์ที่ 2 - สีแยกเข้าชัยนาท โทร. 0-5641-4790
- ทางหลวงหมายเลข 32 คอน สีแยกเข้าชัยนาท - สีแยกเข้าทางน้ำสาคร ระหว่าง กม.189+000 - กม.190+000 ให้ติดต่อและประสานงานกับหมวดการทางสรรพยา (นายชานินทร์ บุญดี) ที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่ กม.172+625 ทางหลวงหมายเลข 32 คอนคองเจตตราฯ สพบุรี-สีแยกเข้าชัยนาท โทร.0-5641-2634

โดย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาทจะต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ให้นำเสนอรูปแบบการตัดแต่งต้นไม้ และอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อพิจารณา
2. ให้วิศวกรไม้เฉพาะที่จำเป็นตามรูปแบบ (เอกสาธิต) กรณีมีสายไฟฟ้าพาดผ่าน ให้ดำเนินการตัดแต่งในตำแหน่งที่ระมัดระวังกับสายไฟฟ้า ส่วนด้านที่ไม่สัมผัสกับสายไฟฟ้าต้องตัดแต่งให้เหมาะสม สมดุลกลมกลืนกัน หรือตัดแต่งให้เป็นทรงสวยงาม
3. ผู้ขออนุญาตจะต้องจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ทั้งประสบการณ์และฝีมือช่างในลักษณะงานนั้น มาดำเนินการให้ถูกต้องตามรูปแบบและหลักวิชาการ
4. ผู้ขออนุญาตจะต้องจัดเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับงาน เหนือขนาดของกิ่ง หากเป็นกิ่งไม้ใหญ่ ให้ใช้เลื่อยตัด และต้องนำยากันเชื้อราด้วย
5. ในระหว่างการบริเวณกิ่งไม้ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาทต้องมีเจ้าหน้าที่กำกับดูแล ความปลอดภัยเวลา พร้อมทั้งติดตั้งป้ายและอุปกรณ์อำนวยความสะดวกตามระเบียบของกรมทางหลวง และเก็บพื้นที่เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาท จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบอุบัติเหตุอันเกิดจากการดำเนินการทุกกรณี จะเรียกร้องจากกรมทางหลวงไม่ได้
6. กรณีที่ต้นไม้เสียหายหรือตาย อันเนื่องมาจากความบกพร่องในการดำเนินการของผู้ขออนุญาต ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของผู้ขออนุญาตทั้งสิ้น และจะต้องทำการแก้ไขหรือชดเชยค่าความเสียหายให้แก่กรมทางหลวง

7. เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้ทำความสะอาดบริเวณพื้นที่ทำงาน ตลอดจนเก็บเศษไม้ และกิ่งไม้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ให้สะอาดเรียบร้อย ทั้งบริเวณผิวทางและไหล่ทาง สำหรับไม้ก้อนที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 2 นิ้วขึ้นไป ให้นำส่งหมวดการทางโนนจันทน์
  8. ก่อนเข้าดำเนินการในแต่ละสายทาง ขอให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดชัยนาทส่งเจ้าหน้าที่ติดต่อและประสานงานกับนายช่างหมวดการทางโนนจันทน์ เพื่อกำกับดูแลการรื้อถอนกิ่งไม้ดังกล่าว
  9. ให้กำหนดวันเวลา และระยะเวลาดำเนินการให้ทราบ ก่อนเริ่มปฏิบัติงาน
  10. .... } **สามารถระบุเงื่อนไขเพิ่มเติม เพื่อให้สอดคล้องและ**
  11. .... } **เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานในพื้นที่นั้นๆ**
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน.....วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับหนังสือฉบับนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิกร กวางแก้ว)

ผู้อำนวยการแขวงการทางชัยนาท

สำเนาเรียน ชมท.ชัยนาท, ชมท.สรรพยา

- เพื่อทราบ และควบคุมการรื้อถอนกิ่งไม้ดังกล่าวในพื้นที่รับผิดชอบ ให้เป็นไปตามแบบและเงื่อนไขโดยเคร่งครัด
- เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้รายงานผลให้ชมท.ฯ ทราบ พร้อมภาพถ่ายก่อนและหลังการดำเนินการ

(นายนิกร กวางแก้ว)

ชมท.ชัยนาท

รายงานการประชุม
การจัดทำหลักเกณฑ์การตัดแต่งกิ่งไม้
ครั้งที่ 2/2552 วันจันทร์ที่ 21 สิงหาคม 2552
ณ ห้องประชุมชั้น 3 สำนักบริหารบำรุงทาง

ผู้มาประชุม

1. นายชัชวาลย์ บุญเจริญกิจ	ผู้อำนวยการสำนักบริหารบำรุงทาง
2. นายวิวัฒน์ พันธุ์ช่างทอง	ผู้แทนผู้อำนวยการสำนักทางหลวงที่ 8 (นครราชสีมา)
3. นายประสิทธิ์ วิศิษฐจินดา	ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงที่ 10 (สุพรรณบุรี)
4. นายวันชัย ภาคลักษณะ	ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงที่ 11 (กรุงเทพฯ)
5. นายกฤษิต วิวัฒน์ศัพท์	รองผู้อำนวยการสำนักทางหลวงที่ 1 (เชียงใหม่)
6. นางกานดา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	ผู้อำนวยการสำนักงานภูมิภาคปทุมธานี
7. นายบรรจง ทนุบรรจง	ผู้อำนวยการแขวงการทางสุพรรณบุรีที่ 1
8. นายสุวิฑูรย์ ดันตะโยธิน	วิศวกรโยธาชำนาญการ

ผู้ไม่มาประชุม

1. นายเทียนโชติ จงศิริเกียรติ	รองอธิบดีฝ่ายบำรุงทาง	ติดราชการ
2. นายชัยเดช ชำทิพย์พาทย์	วิศวกรใหญ่ด้านบำรุงรักษา	ติดราชการ
3. นายสรวิศ ทรงศิริวิไล	วิศวกรโยธาเชี่ยวชาญ	ติดราชการ
4. นายปวิธพันธ์ เกิดมงคล	รท.ผู้อำนวยการส่วนแผนงาน	ติดราชการ
	สทล.10 (สุพรรณบุรี)	

เริ่มประชุม เวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 เรื่องที่ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

เนื่องด้วยประธานติดราชการ จึงมอบหมายผู้อำนวยการสำนักบริหารบำรุงทางเป็นประธานแทน จากนั้นได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบการเร่งรัดเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการดำเนินการจัดทำหลักเกณฑ์การตัดแต่งกิ่งไม้ เพื่อเสนอกรมฯ ก่อนสิ้นปีงบประมาณ 2552

มติที่ประชุม รับทราบ

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ 1 / 2552

ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอรายงานการประชุมครั้งที่ 1/2552 แก่ที่ประชุม ซึ่งที่ประชุมได้ตรวจสอบรายละเอียดในเนื้อหา รายงานแล้ว สรุปความเห็นเป็นมติที่ประชุม

มติที่ประชุม รับรองรายงาน

วาระที่ 3 เรื่องเพื่อพิจารณา

3.1 ร่างหลักเกณฑ์ในการติดตั้งถังไม้

ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาร่างหลักเกณฑ์ในการติดตั้งถังไม้ ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้รวบรวมจากข้อเสนอแนะของ รทค. ประกอบกับหลักเกณฑ์การติดตั้งถังไม้ในเขตทางหลวงของสำนักงานทางหลวงที่ 10 (สุพรรณบุรี) และแผนผังแนะนำแนวทาง และวิธีการติดตั้งถังไม้ใหญ่ในงานภูมิทัศน์ทางหลวงของสำนักงานภูมิสถาปัตย์กลาง โดยที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ควรแยกออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

- รูปแบบการติดตั้งถังไม้ในเขตทางหลวง
- รูปแบบการติดตั้งถังไม้ในแนวสายไฟฟ้า

ซึ่งแต่ละรูปแบบมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการที่ต่างกัน นั่นคือ รูปแบบการติดตั้งถังไม้ในเขตทางหลวง มุ่งเน้นวิธีการติดตั้งถัง รูปแบบการติดตั้งทรงกลมไม้ รวมถึงการเลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์การติดตั้งที่ถูกต้อง ในขณะที่รูปแบบการติดตั้งถังไม้ในแนวสายไฟฟ้า จะมุ่งเน้นการดูแลรักษาต้นไม้ในเขตทางหลวงที่อยู่ในแนวสายไฟฟ้า เป็นวิธีการติดตั้งถังไม้ ต้นไม้ในบริเวณที่มีสายไฟฟ้า หม้อแปลงพาดผ่าน หรือลอดผ่าน ซึ่งที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และสรุปเป็นมติที่ประชุม ดังนี้

มติที่ประชุม สรุปจัดทำหลักเกณฑ์การติดตั้งถังไม้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. **แนวทางและวิธีการติดตั้งถังไม้ใหญ่ในงานภูมิทัศน์ทางหลวง** ใช้อ้างอิงจากเอกสารแนวทางและวิธีการติดตั้งถังไม้ใหญ่ในงานภูมิทัศน์ทางหลวงของสำนักงานภูมิสถาปัตย์กลาง เพื่อใช้เป็นคู่มือแนะนำขั้นตอนวิธีการติดตั้งรูปแบบการติดตั้งทรงกลมไม้ และการเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์การติดตั้งที่ถูกต้อง ในการดูแลรักษาต้นไม้ในเขตทางหลวง
2. **แนวทางและวิธีการติดตั้งต้นไม้แนวสายไฟฟ้า** โดยสรุปรวบรวมจากข้อเสนอแนะของ รทค. และหลักเกณฑ์การติดตั้งถังไม้ในเขตทางหลวงของสำนักงานทางหลวงที่ 10 (สุพรรณบุรี) เพื่อใช้เป็นคู่มือแนะนำวิธีการติดตั้งถังไม้ ต้นไม้ ในเขตทางหลวงที่อยู่ในแนวสายไฟฟ้า ซึ่งกำหนดรูปแบบเพื่อเป็นแนวทางแนะนำและเพื่อใช้ควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ดูแลรักษาต้นไม้

3.2 ร่างหนังสือแจ้งข้อกำหนดต่อการไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นรายละเอียดเพิ่มเติมจากการประชุมครั้งที่ 1/2552 โดยรับข้อความในส่วนที่จะกำหนดเป็นเงื่อนไขให้ผู้ดูแลรักษาต้นไม้ปฏิบัติตาม และสรุปเป็นมติที่ประชุม ดังนี้

มติที่ประชุม เห็นชอบให้ใช้ร่างหนังสือแจ้งผู้ดูแลรักษา เรื่องการขออนุญาตติดตั้งถังไม้ใกล้แนวสายไฟฟ้า(เอกสารแนบ) ตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการจัดพื้นที่ว่างในหนังสือแจ้งผู้ดูแลรักษา เพื่อให้เช่าฯ/สน.บ. นังฯ สนทการระบุข้อความเป็นเงื่อนไขเพิ่มเติมที่เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานในพื้นที่ของหน่วยงานได้

วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

ไม่มี

มติที่ประชุม รับทราบ

เลิกประชุม เวลา 15.00 น.

(นายสุวิทย์ ตันตะโยธิน)
วิศวกรโยธาชำนาญการ
ผู้ควบคุมการรายงานการประชุม

(นายสุวิทย์ ตันตะโยธิน)
ผู้อำนวยการสำนักบริหารบำรุงทาง
ผู้ตรวจรายงานการประชุม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักบริหารป่าทุ่งทาง โทร. 0 2354 6668 ต่อ 2932

ที่ สร.3/53๖.๓

วันที่ 23 ก.ย. 2552

สำนักบริหารป่าทุ่งทาง กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และ พันธุ์พืช
เลขที่: 23 ก.ย. 2552
ว. 10:46

เรื่อง ข้อเสนอหลักเกณฑ์การคัดเลือกกิ่งไม้

๑) เยือน รท.

สืบเนื่องจากกรณีผู้รับจ้างของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคดำเนินการตัดกิ่งไม้บริเวณสองข้างทางของ
อย่างไม่เหมาะสมโดยทำการตัดกิ่งที่เหลือแต่ลำต้น เป็นเหตุให้มีเชื้อรื้องเรียน และกรมฯ ได้สั่งการให้ รท.
พิจารณารูปแบบและหลักเกณฑ์ที่ รท. เสนอแนะ ซึ่ง รท. ได้ขอขยายให้ รท. เจริญผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าประชุม
เพื่อพิจารณาจัดทำหลักเกณฑ์การคัดเลือกกิ่งไม้ ก่อนแจ้งเวียนให้ทุกสำนักทางหลวงเรียบร้อยแล้ว

บัดนี้ คณะทำงานและสำนักบริหารป่าทุ่งทาง ได้จัดทำร่างหลักเกณฑ์การคัดเลือกกิ่งไม้ และร่าง
หนังสือแจ้งตอบ ผู้ขออนุญาตคัดเลือกกิ่งไม้ในเขตทางหลวงแล้วเสร็จ โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญ 3 ข้อ
ดังนี้

1. แนวทางและวิธีการคัดเลือกกิ่งไม้ใหญ่ในงานภูมิทัศน์ทางหลวง ใช้ซึ่งอิงจากเอกสาร
แนวทางและวิธีการตัดแต่งกิ่งต้นไม้ใหญ่ในงานภูมิทัศน์ทางหลวงของสำนักงาน
ภูมิสถาปัตย์งานทาง เพื่อใช้เป็นคู่มือแนะนำขั้นตอนวิธีการตัดแต่งกิ่ง ฐานแบบการตัดแต่ง
ทรงพุ่มไม้ และการเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์การตัดแต่งกิ่งที่ถูกต้อง ในการดูแลรักษา
ต้นไม้ในเขตทางหลวง
2. แนวทางและวิธีการรวบรวมกิ่งไม้ในเขตสายไฟฟ้า โดยสรุปรวบรวมจากข้อเสนอแนะของ
รท. และหลักเกณฑ์การคัดเลือกต้นไม้ในเขตทางหลวงของสำนักทางหลวงที่ 10
(สุพรรณบุรี) เพื่อใช้เป็นคู่มือแนะนำวิธีการตัดแต่งกิ่งไม้ ต้นไม้ ในเขตทางหลวงซึ่งอยู่ใน
แนวสายไฟฟ้า ซึ่งกำหนดรูปแบบเพื่อเป็นแนวทางแนะนำและเพื่อใช้ควบคุมการ
ปฏิบัติงานของผู้ขออนุญาตคัดเลือกกิ่งไม้
3. หนังสือแจ้งตอบผู้ขออนุญาตคัดเลือกกิ่งไม้ในเขตทางหลวง รวบรวมจากข้อกำหนด
เงื่อนไขในการอนุญาตให้ตัดรอนกิ่งไม้ใกล้แนวสายไฟฟ้าของสำนักทางหลวงที่ 10
(สุพรรณบุรี) โดยจะกำหนดเงื่อนไขหลักที่ผู้ขออนุญาตจะต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่ความ
รับผิดชอบ เครื่องมืออุปกรณ์ การวางแผนปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ระยะเวลา
การดำเนินการ เป็นต้น ทั้งนี้ เงื่อนไขดังกล่าวจะครอบคลุมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ

342/2552 น. 52

ต้นไม้ในเขตทางหลวงทั้งหมด นอกจากนั้น สำนักทางหลวง แขวงทางหลวงสำนักงานป่า
ทาง สามารถระบุเงื่อนไขเพิ่มเติมที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานใน
พื้นที่ของตนได้

ทั้งนี้ หากเห็นชอบในร่างหลักเกณฑ์ฯ และร่างหนังสือฯ ดังกล่าวข้างต้น สำนักบริหารป่าทุ่งทาง
จะได้แจ้งเวียนเพื่อให้สำนักทางหลวง แขวงทางหลวง สำนักงานป่าทุ่งทาง ถือเป็นข้อปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทาง
เดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายธีรชาติ บุญเจริญกิจ)
รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักบริหารป่าทุ่งทาง

๒) โยน รท.
- เจริญ รท.
- (แจ้งให้ทุก สำนักทางหลวง
ภาคเหนือ สำนักงานป่าทุ่งทาง
ทพ + ส่วนภูมิสถาปัตย์
ต่อไป) ก.๒๖

วิทยเขตต์ โฉมจิ๋ว กงศิริศึกษา
รองผู้อำนวยการส่วนฯ น
25 ก.ย. 2552

๓) ที่ สร.1/53๖.๓ 29 ก.ย. 2552
เยือน ผส.ทล.1-15, ผอ.ขท.ชุกเขวงจ., ผอ.บพ.ชุกสำนักงาน
เพื่อทราบและถือปฏิบัติ ตาม ๑

(นายธีรชาติ บุญเจริญกิจ)
รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักบริหารป่าทุ่งทาง
29 ก.ย. 2552

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร
วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๒